

Maija Niskavirta

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
Työ- ja elinkeinojaosto

sara.kuitunen@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen 8.10.2025, TAE 2026: 32.50 Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

Kuntatalouden kestävyys turvaaminen edellyttää kotoutumisessa onnistumista

Kuntien talousnäkymät ovat vaikeutumassa. Verotulot kasvavat tällä hetkellä kunnissa ja valtiolla vaimeasti, mutta menot lisääntyvät ripeästi heikon suhdannetilanteen ja julkisen sektorin kasvavien investointitarpeiden myötä. Työttömyyden rajun kasvu näkyy työllisyysalueiden asiakasmäärissä sekä ulkomaalaisten työttömyydessä. Samanaikaisesti kuntien rahoittamat työttömyysturvamenot ovat lisääntyneet odotettua voimakkaammin.

Kuntien tehtäviä on laajennettu, mutta yleiskatteelliseen valtionosuusrahoitukseen on ohjattu useita leikkauksia indeksijarrun, normien keventämisen ja kotoutumispalveluiden tehostamisen nimissä.

Hallitus päätti syyskuun budjettiriihessä leikata vuoden 2027 kotoutumisen edistämisen määrärahoista 30 miljoonaa euroa. Kotoutumispalveluihin kohdistui myös vuonna 2025 leikkauksia 58 miljoonan euron edestä. Vuonna 2026 kuntien valtionosuuksiin kohdistetaan lisäksi suora 75 miljoonan euron valtionosuusleikkaus, joka jakautuu kuntien lakisääteisten tehtävien kesken ja josta osa kohdistuu siten myös kotoutumisen resursseihin.

Kun nämä kaikki kuntien talouteen keskeisesti vaikuttavat tekijät huomioidaan niin voi todeta, että valtion toimet heikentävät kuntataloutta sekä vuonna 2026 että koko hallituskauden aikana.

Määrärahojen muutokset ja niiden vaikutukset

Kotoutumisen määrärahojen laskulla nähdään olevan vaikutuksia etenkin ukrainalaisiin, tilapäistä suojelua saaviin asiakkaisiin ja työvoiman ulkopuolisiin kotoutuja-asiakkaisiin sekä heidän tarpeitaan vastaaviin palveluihin. Uhkana on työttömyyden pitkittyminen, talouskasvun jääminen

matalammalle tasolle ja sitä kautta kuntien maksuosuuksien kasvu sekä verotulojen hidas kehitys.

Viime vuosien uusia kasvavia kotoutumispalveluiden asiakasryhmiä ovat ukrainalaisten lisäksi etenkin Aasiasta työ- ja opiskeluperusteisesti muuttaneet nuoret ja työikäiset perheineen. Valtionrahoituksen leikkauksilla on vaikutuksia myös tähän kohderyhmään. Kaikenkokoisille kunnille on tärkeää, että työ- ja opiskeluperusteisesti Suomeen muuttaneet saadaan asettumaan sujuvasti alueelle, ja toimivat kotoutumispalvelut ja vieraskieliset palvelut ovat myös heille keskeisiä. Työn ja koulutuksen perässä muuttaneita palvellaan usein samassa kunnan palvelukokonaisuudessa kuin muita kotoutuja-asiakkaita, ja neuvonnan tarve on kasvanut.

Kaikenkokoisilla kunnilla on halu pitää huolta kansainvälisten osaajiensa pitovoimasta. Määrärahojen leikkaus voi heikentää entisestään niiden paikkakuntien kotoutumisen palveluita, joissa maahan muuttaneiden määrä on pieni. Leikkaukset ja ulkomaisen työntekijän oleskeluvan 3/6 kuukauden sääntö töiden loppuessa voivat kiihdyttää muuttoliikettä suurempiin kaupunkeihin ja pääkaupunkiseudulle.

Leikkausten voidaan ennakoida vaikuttavan koko kunnan palveluihin. Kotoutumisen edistäminen tuo kustannuksia, mutta sen tekemättä jättäminen kasvattaisi laskua entisestään.

Työperusteisen maahanmuuton edistämisen määrärahat, luku 32.01

Work in Finland –toiminnot täydentävät kuntien ja työllisyysalueiden kansainvälisen rekrytoinnin toimintoja. WiF-toimintojen kehittämistä tulee viedä eteenpäin yhdessä kuntien, elinkeinotoimijoiden ja työvoimaviranomaisien kanssa.

1.1.2025 toteutetun kotoutumisen edistämisen palvelujen siirron tilannekatsaus

Vuosi 2025 on ollut kotoutumispalveluiden toiminnan käynnistämisvuosi. Kotoutumispalveluiden alueelliset järjestäytymismallit ovat hyvin moninaisia. Myös kotoutumispalveluiden sijoittuminen suhteessa kunnan muihin toimialoihin vaihtelee.

Suurin osa työvoimaviranomaisista hoitaa kotoutumisen edistämisen palvelut vain työttömäksi rekisteröityneiden osalta. Työvoiman ulkopuolisten kotoutujien palveluiden järjestämisvastuu vaihtelee, ja näissä paljon kuntien välisiä sopimuksia. Työvoiman ulkopuolisten kotoutujien palveluita ei ole yleensä sisällytetty työllisyysalueen budjettiin. Kuntien välistä yhteistyötä

kotoutumispalveluissa kehitetään, jotta toiminta olisi tehokasta, saavutettavaa ja vaikuttavaa. Yhteistoimintasopimuksiin tehdään tarpeen mukaan muutoksia.

Kuntien tiukentunut taloustilanne haastaa palveluiden hankintaa ja asiakkaiden ohjausta palvelutarpeen mukaisiin palveluihin. Kaikilla alueilla ei monikielistä yhteiskuntaorientaatiota ei ole vielä aloitettu, sillä osallistujia ei ole ollut riittävästi, tai välimatkat ovat pitkät lähikoulutuksen toteuttamiseen.

Kunnissa puhututtavat palveluiden tietosuoja ja tiedonvaihto. Kunnan sisällä tuotetaan sekä lakisääteisiä että vapaaehtoisia kunnan omia kotoutumispalveluita. Lisäksi kunta tuottaa työvoimaviranomaisena tiettyjä kotoutumispalveluita, usein isommalla alueella. Nämä erilaiset TE- ja kotoutumispalveluiden järjestäytymismallit hankaloittavat sujuvaa tiedonjakamista eri viranomaisien välillä.

Kunnissa on tarve kuntien ja työllisyysalueiden hyvien käytäntöjen jakamiselle sekä maahanmuuton ja kotoutumispalveluiden kehittämisestä käytävälle valtakunnalliselle keskustelulle ja tiedonjaolle.

Kunnissa kotoutumisen palvelut nähdään osana laajempaa, koko vieraskielisen väestön palvelutarpeisiin vastaamista sekä kansainvälisen osaamisen veto- ja pitovoimatyötä. Kotoutumista onkin alettu monissa kunnissa johtaa yhä strategisemmin, osana osaja- ja elinkeinopolitiikkaa.

Kunnilla on halu panostaa uusiin vieraskielisiin kuntalaisiin, jotta väestön hyvinvointi sekä alueen väestönkehitys ja elinvoiman edellytykset turvataan.

SUOMEN KUNTALIITTO

Maija Niskavirta

Projektipäällikkö